

NIỀM TIN TÔN GIÁO TRONG TIỂU THUYẾT *GODAN* CỦA PREM CHAND

Lê Thị Bích Thủy

Viện Văn hóa và Phát triển, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh

Tóm tắt. Tôn giáo giữ vai trò quan trọng trong đời sống mỗi người dân Ấn Độ, chi phối mọi suy nghĩ, hành động, tâm lí, tình cảm và thâm sâu trong tư tưởng chính trị, quan điểm triết học, văn học nghệ thuật, những phong tục tập quán, những nghi lễ,... Tiểu thuyết *Godan* của Prem Chand đã phản ánh hiện thực xã hội Ấn Độ những năm đầu thế kỉ XX với những luật tục của tôn giáo, chế độ đẳng cấp, quan niệm truyền thống lạc hậu đã khiến cho cuộc sống của người dân lao động chịu nhiều khổ cực, bất công. Tiểu thuyết *Godan* đã góp phần vào tiếng nói chung tố cáo chế độ đẳng cấp, quan niệm tôn giáo và lễ giáo cổ hủ trong mối quan hệ ứng xử giữa người với người, trong quan hệ hôn nhân gia đình, đã tước đi quyền sống, quyền tự do, bình đẳng, quyền hạnh phúc của con người.

Từ khóa: Niềm tin tôn giáo, *Godan*, Prem Chand.

1. Mở đầu

Ấn Độ được biết đến như một xứ sở của các tôn giáo. Tôn giáo giữ vai trò quan trọng trong đời sống mỗi người dân Ấn Độ, chi phối mọi suy nghĩ, hành động, tâm lí, tình cảm và thâm sâu trong tư tưởng chính trị, quan điểm triết học, văn học nghệ thuật, những phong tục tập quán, những nghi lễ,... Tiểu thuyết *Godan* của Prem Chand là bức tranh sinh động phản ánh hiện thực Ấn Độ những năm đầu thế kỉ XX. Tác phẩm đã phản ánh những vấn đề nhức nhối, những mâu thuẫn sâu sắc nhất trong xã hội Ấn Độ với những quan niệm về đẳng cấp, tôn giáo và những điều kiện thiên nhiên khắc nghiệt đã khiến cho cuộc sống của người dân nghèo luôn đứng trước những xung đột, tai họa, bất công. Trong *Ấn Độ xưa và nay*, các tác giả đã khẳng định Ấn Độ được biết đến là xứ sở của triết học và tôn giáo. “Điều kì diệu của nền văn hóa Ấn Độ là sự trường tồn mãi mãi với thời gian với những giá trị vừa mang tính chất tâm linh, vừa mang tính chất nhân văn cao cả” [5;77]. Tôn giáo ở Ấn Độ có nhiều tín ngưỡng và có vị trí quan trọng trong đời sống tinh thần của người dân nơi đây. Ấn Độ giáo tin vào Luật nhân quả và kiếp Luân hồi và “mỗi người phải tự tìm thấy mình bởi vì mỗi chủng tộc, mỗi đẳng cấp, mỗi dân tộc đều có Dharma riêng, không ai giống ai, song tất cả đều dẫn đến một mục tiêu tối thượng là hòa nhập với Linh hồn tuyệt đối” [5; 7]. Will Durant trong *Lịch sử văn minh Ấn Độ* đã giới thiệu về tôn giáo và các tín ngưỡng ở Ấn Độ. Tác giả khẳng định: “Không có một xứ nào mà tôn giáo

Ngày nhận bài: 19/6/2018. Ngày sửa bài: 19/7/2018. Ngày nhận đăng: 2/12/2018.

Tác giả liên hệ: Lê Thị Bích Thủy. Địa chỉ e-mail: lebicthuyhcm@gmail.com

có thể lực và đóng một vai trò quan trọng bằng ở Ấn Độ, Người Ấn Độ sở dĩ dễ chấp nhận sự thống trị của ngoại nhân một phần vì họ không cần biết những kẻ thống trị họ thuộc giống người nào; họ cho tôn giáo mới là cốt yếu, chứ không phải chính trị; linh hồn mới là chính; chứ không phải thể xác; các kiếp sau mới là vô tận chứ kiếp này chỉ là phù du! Khi vua Akbar đã thành một vị thành và gần như theo Ấn giáo, thì mọi người đều thấy sức mạnh phi thường của tôn giáo, cả những người phản đối nó nhất” [10;208]. Tác giả Lương Duy Thứ trong giáo trình *Đại cương về văn hóa phương Đông* khi giới thiệu những tôn giáo bản địa ở Ấn Độ đã khẳng định tôn giáo giữ vai trò quan trọng trong cuộc sống của người dân Ấn Độ ngay từ thuở bình minh lịch sử và cho tới tận thời hiện đại “chi phối sâu sắc cảnh quan văn hóa Ấn” trên nhiều phương diện. “Nhiều nhà nghiên cứu đã mệnh danh Ấn Độ là xứ sở của tôn giáo. Trước hết vì đây là nơi sản sinh ra nhiều tôn giáo, trong đó có hai trong những tôn giáo lớn nhất thế giới: đạo Phật và đạo Hindu. Thứ nữa, Ấn Độ là nơi chung sống của hầu hết các tôn giáo lớn của thế giới” [6; 128].

Tiểu thuyết *Godan* là tác phẩm xuất sắc của Prem Chand. Từ khi ra đời, tác phẩm *Godan* đã được nhân dân Ấn Độ đón nhận như một tài sản quý giá. *Godan* đã vạch trần những luật lệ hà khắc của chế độ đẳng cấp và “lên án xã hội Ấn Độ sản sinh ra một tầng lớp trí thức thượng lưu, bọn tư sản mại bán, bọn tai to mặt lớn ham danh lợi, tiền tài, đầu cơ tích trữ, ăn chơi phè phỡn trên cuộc sống đau khổ của nhân dân lao động” [9; 545]. Các nhà nghiên cứu đều khẳng định Premchand là nhà văn hiện thực tiêu biểu trong văn học Ấn Độ thế kỉ XX. Ông đã phản ánh trong tác phẩm của mình những vấn đề nhức nhối nhất của xã hội Ấn Độ. Đó là nỗi thống khổ của người nông dân bị tầng lớp địa chủ, tầng lớp Balamôn bóc lột thậm tệ. Tác phẩm *Godan* là một trong những cuốn tiểu thuyết hay nhất của Prem Chand và của văn học hiện thực Ấn Độ. Tác phẩm đã miêu tả sinh động đời sống nông thôn Ấn Độ và làm nổi bật những mâu thuẫn sâu sắc của xã hội Ấn Độ, chế độ đẳng cấp bất công, địa vị thấp kém và bị lệ thuộc của người phụ nữ. Tác giả đã miêu tả hết sức tinh tế những nét tính cách từ tích cực cho tới tiêu cực của mỗi tầng lớp, đẳng cấp trong xã hội [12]. Trong bài giới thiệu về tiểu thuyết *Godan* của Prem Chand, tác giả đã khẳng định *Godan* là một trong những tiểu thuyết viết bằng tiếng Hindi lớn nhất của văn học Ấn Độ hiện đại. Chủ đề của tác phẩm xung quanh các vấn đề sự phân biệt đẳng cấp trong xã hội Ấn Độ những năm đầu thế kỉ XX. Prem Chand đã vẽ một bức tranh hiện thực về nông thôn Ấn Độ với những nông dân nghèo, đặc biệt là những người phụ nữ phải chịu đựng những luật lệ hà khắc, lạc hậu của tôn giáo và chế độ đẳng cấp trong xã hội [13]. Trong tài liệu giới thiệu về những tác giả tác phẩm tiêu biểu của văn học Châu Á, tác giả bài viết đã khẳng định *Godan* là tiểu thuyết hay nhất của Prem Chand và văn học hiện đại Ấn Độ. Câu chuyện là bức tranh sinh động về đời sống nông thôn Ấn Độ với nhân vật Hori là hình ảnh tiêu biểu đại diện của người nông dân Ấn Độ với sự mê tín, sùng đạo trong xã hội. Đồng thời, tác giả cũng miêu tả “với đủ mọi thành phần giai cấp, mọi loại tâm lí, các thứ tập tục hủ lậu, các thứ thành kiến cổ truyền, các sự kiện phức tạp và tàn nhẫn, đủ mọi loại quan hệ xã hội điển hình của đất nước Ấn Độ từ những năm hai mươi của thế kỉ XX này” [10]. Tác giả Cao Huy Đình trong *Văn hóa Ấn Độ* giới thiệu về Prem Chand và những tác phẩm của ông đã khẳng định: “Ông chú trọng đi sâu vào tâm lí của những con người đau khổ nhất hiện tại trong xã hội Ấn Độ. Đề tài và nhân vật của ông hoàn toàn lấy từ đời sống thực tế của đại chúng cần lao đặc biệt là nông thôn và cùng đinh. Lần đầu tiên trong tác phẩm văn học hiện đại Ấn Độ, những con người đau khổ bị chà đạp

nhưng có một trái tim trong trắng đã trở thành nhân vật chính, và chủ đề xã hội đã chiếm một phạm vi rộng lớn” [1; 141]. Đồng thời, “Trong lúc vạch rõ tội ác của bọn địa chủ phong kiến, cả bọn chủ nợ nham hiểm, trong lúc đòi xóa bỏ chế độ đẳng cấp tàn ác do tôn giáo đặt ra, ông có cảm tình đặc biệt với nông dân,... Không những thế, ông còn tìm cách cho họ thấy rõ những tác hại xấu xa của ý thức phong kiến và tôn giáo mà họ tiêm nhiễm phải, để giáo dục họ một tinh thần yêu lao động hơn, đoàn kết với nhau hơn, và căm ghét chế độ bóc lột hơn” [1; 142]. Trong *Hợp tuyển Văn học Ấn Độ*, nhà nghiên cứu Lưu Đức Trung nhận xét: “Các tác phẩm của Prem Chand phản ánh đời sống cơ cực của tầng lớp nông dân nghèo khổ. Nổi tiếng nhất là tiểu thuyết *Godan*” [8; 334]. Trong *Văn học Ấn Độ*, tác giả khẳng định: “*Godan* là một trong những cuốn tiểu thuyết hay nhất của Prem Chand và văn học Ấn Độ” [7; 252] và “Giá trị lớn lao của *Godan* là ở sức tố cáo mãnh liệt chế độ người bóc lột người, vạch trần bản chất xấu xa bản thù của xã hội thuộc địa và phong kiến. Tác phẩm đã góp phần vào tiếng nói chung của phong trào giải phóng dân tộc ở Ấn Độ và thế giới. Đây là một tác phẩm hiện thực phê phán xuất sắc trong văn học hiện đại Ấn Độ” [7; 256]. Tác giả Đỗ Thu Hà trong *Giáo trình Văn học Ấn Độ* đã nhận xét về cuộc đời của Prem Chand “là một sự nỗ lực để vượt lên những khó khăn của cuộc sống và đấu tranh không mệt mỏi vì tự do và hạnh phúc nhân dân” [2; 376]. Trong suốt cuộc đời hoạt động và sáng tác, Prem Chand đã dùng văn học để phản ánh hiện thực xã hội. Tiểu thuyết *Godan* được đánh giá “là một trong hai tiểu thuyết hay nhất của Prem Chand (*Godan* và *Rangabhumí*). Nó tập trung hầu hết các kiểu nghiên cứu và hệ thống chủ đề thường gặp trong các tác phẩm của ông: nông dân, trí thức, tư sản, địa chủ, bọn cho vay nặng lãi, tầng lớp Balamôn,... Các chủ đề trong tác phẩm cũng rất phong phú: số phận người nông dân, mâu thuẫn và bất công trong xã hội, phong trào đấu tranh và cải cách, sự phê phán hủ tục và các luật lệ...” [2; 384]. Tác giả cũng khẳng định bức tranh hiện thực trong tiểu thuyết *Godan* “Không chỉ phản ánh mâu thuẫn xã hội cơ bản giữa nông dân và tầng lớp thống trị, Prem Chand còn đề cập tới những vấn đề đẳng cấp, vấn đề khoảng cách giữa các thế hệ, hôn nhân gia đình, vị trí của người phụ nữ trong gia đình và xã hội” [2; 386].

Godan là một trong những cuốn tiểu thuyết hay nhất của Prem Chand, miêu tả sinh động những vấn đề nhức nhối trong đời sống nông thôn Ấn Độ những năm đầu thế kỷ XX. Trong đó, người nông dân là nạn nhân của chế độ đẳng cấp, quan niệm tôn giáo và lễ giáo cổ hủ. Bài viết này tập trung đi sâu nghiên cứu vấn đề Ấn Độ giáo trong đời sống tinh thần của người dân Ấn Độ và niềm tin tôn giáo trong tiểu thuyết *Godan* nói riêng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Giới thuyết chung về Ấn Độ giáo

“Ấn Độ cổ đại là mảnh đất màu mỡ cho tôn giáo” [7; 16] với nhiều tôn giáo lớn như: Đạo Hindu, đạo Phật, đạo Jain, đạo Xích,... có ảnh hưởng và vị trí quan trọng trong đời sống của người dân Ấn Độ suốt chiều dài lịch sử. Trong đó, đạo Hindu “theo nguyên nghĩa là tôn giáo của người Ấn Độ - Ấn Độ giáo. Đây là tôn giáo cổ xưa nhất của Ấn Độ, và cũng là một tôn giáo đặc biệt nhất. Không có người sáng lập, không có giáo chủ, đồng thời không có cả một giáo hội chặt chẽ và những giáo điều cứng rắn” [6; 129].

Đạo Balamôn xuất hiện đầu tiên ở Ấn Độ vào khoảng nửa đầu thiên niên kỷ I trước công nguyên và do tầng lớp Bala môn thành lập. Đạo Balamôn quy tất cả mọi sự sáng tạo

về linh hồn tuyệt đối Brahman và đáng sáng tạo tối cao Brahma. Đạo Balamôn tuyên truyền thuyết vạn vật bất di bất dịch, thuyết luân hồi, nghiệp báo, thuyết nhân quả và nỗi khổ ở trên đời chỉ là tạm thời, không đáng quan tâm, hiện tại nghèo khổ là do kiếp trước phạm nhiều tội lỗi nên không được kêu ca, phàn nàn mà phải biết an phận nhẫn nhục, phải biết phục tùng người đẳng cấp trên và kẻ giàu sang,... Những giáo lí này đã “kìm hãm tinh thần đấu tranh của tầng lớp dưới, duy trì và bảo vệ quyền lợi của giai cấp thống trị” [7; 16]. Khi tình trạng xã hội ngày càng phức tạp và được phản ánh vào trong các giáo phái đương thời, đạo Bala môn trải qua nhiều sự cải cách và chuyển thành đạo Hindu, còn gọi là Ấn Độ giáo, “hỗn hợp mọi thứ tín ngưỡng lại thành một hệ thống tín ngưỡng mới” [1; 83], thịnh hành trong thời kì phong kiến và tồn tại cho đến tận ngày nay.

Ấn Độ giáo không có người sáng lập và không có giáo chủ nhưng những tín ngưỡng của tôn giáo này được hầu hết người dân Ấn Độ tin theo. “Tín ngưỡng cốt lõi của Ấn Độ giáo là có một Linh hồn tuyệt đối vô thủy vô chung gọi là Bharman. Đó là Tam vị nhất thể (Trimurti) bởi vì họ tin rằng Linh hồn tuyệt đối là: Brahma, đức Sáng tạo; Visnu, đức Bảo toàn và Siva, đức Phá hủy” [1; 84]. Với những triết thuyết thâm thúy và hệ thống thần cao siêu, Ấn Độ giáo tuyên truyền Luật nhân quả và kiếp Luân hồi. Theo Ấn Độ giáo, con người ở hiện tại là kết quả, hành động ở kiếp trước; những gì con người đang nghĩ và hành động ở kiếp này sẽ quyết định cuộc sống trong kiếp sau; thân xác con người có thể bị giết chết nhưng linh hồn sẽ tồn tại mãi mãi và “con người có tâm hiền giả không than khóc cho người đang sống, cũng không than khóc cho người đang chết. Người có tâm hiền giả ra sức sống cuộc sống trần thế không bị ham muốn vật chất chi phối, không bị huyễn hoặc của ngũ uẩn dày vò, mà là trong hài hòa tĩnh lặng của linh hồn mình, vốn là vô sinh vô diệt” [1; 85]. Con người muốn đạt đến chân lí, có cuộc sống tốt đẹp hơn ở kiếp sau thì “không được để cho vui buồn lay động” và phải chấp nhận kiếp phận của mình ở hiện tại. Ấn Độ giáo tin rằng “mỗi linh hồn, qua cuộc sống đức hạnh, sẽ vươn lên một thượng đẳng phận để rốt cùng đạt đến Tịch diệt Bất sanh, hòa nhập vào Linh hồn tuyệt đối” [1; 86]. Ấn Độ giáo tin vào chế độ đẳng cấp Brahma và cho rằng con người khi sinh ra đã thuộc về chủng tộc, đẳng cấp riêng của mình và có sự phân biệt ngặt nghèo giữa con người giữa các đẳng cấp với những quan niệm và giáo lí khắt khe. Những giáo lí của Ấn Độ giáo khuyên con người muốn đạt đến chân lí, có cuộc sống tốt đẹp hơn ở kiếp sau thì “không được để cho vui buồn lay động” và phải chấp nhận kiếp phận của mình ở hiện tại.

2.2. Niềm tin tôn giáo trong tiểu thuyết Godan

Godan được dịch nghĩa là “con bò tể thần”, là một nghi thức cúng lễ cho người hấp hối theo đạo Hindu ở Ấn Độ. Tiểu thuyết *Godan* đã phản ánh chân thực và sinh động số phận con người là nạn nhân bi thảm của chế độ đẳng cấp tôn giáo và những tập tục hủ bại nhất trong xã hội Ấn Độ năm đầu thế kỉ XX. Niềm tin tôn giáo và triết lí tôn giáo Balamôn với những luật lệ, tập tục, những thành kiến, quan niệm lạc hậu đã tồn tại trên mọi vùng miền đất nước Ấn Độ, ảnh hưởng sâu sắc đến đời sống của người dân, đặc biệt là cuộc sống của người dân lao động ở các vùng nông thôn xa xôi.

Trong suy nghĩ, niềm tin của người dân Ấn Độ, con bò cái được xem như vật tổ, là hiện thân của những gì linh thiêng trong cuộc sống, là biểu tượng của sự giàu có và thịnh vượng. Hình ảnh con bò gắn liền với công việc đồng ruộng của người nông dân, là biểu tượng cho sự may mắn, sung túc và có vị trí quan trọng trong đời sống tâm linh của người Ấn Độ. Bác nông dân Hori tậu được con bò cái đã trở thành niềm kiêu hãnh của gia đình.

“Hori nhìn con bò, sung sướng đến ngây ngất, như thể có một vị nữ thần cải trang thành bò cái tới đây để thánh hóa ngôi nhà của bác” [4; 58]. Hình ảnh con bò cái đã trở đi trở lại tác phẩm với sức ám gọi rất lớn. Trong niềm tin của con người nơi đây, con bò cái tượng trưng cho thần linh và người thường không thể xâm phạm hay có thể hãm hại được. Nhưng cũng vì ghen ghét mà người em trai bác Hori đã bỏ thuốc độc vào thức ăn để độc con bò và khi người dân trong làng kéo đến không thể tin có chuyện “bỏ thuốc độc cho một con bò thần. Thật là chưa từng nghe thấy một chuyện như thế bao giờ”. Cũng từ đây trong gia đình bác Hori đã nảy sinh nhiều mâu thuẫn, vợ chồng lục đục, gia đình rơi vào túng quẫn, nợ nần chồng chất,...

Những triết lí tôn giáo Balamôn là nền tảng cho sự phân biệt đẳng cấp trong xã hội. Triết lí tôn giáo Balamôn thể hiện ở quan niệm tôn trọng tầng lớp Balamôn và coi họ như những vị thần linh có uy quyền trong mọi quyết định cuộc sống của người dân lao động. Người đẳng cấp dưới phải phục tùng vô điều kiện và tôn kính người đẳng cấp trên. Pandi Đatađin trong *Godan* được mọi người trong làng kính trọng không phải chỉ bởi là người cao tuổi mà còn vì lão thuộc tầng lớp Balamôn. Vì sợ cơn giận dữ của thần thánh trừng phạt nên mọi công việc trong làng đều phải hỏi ý kiến và được sự đồng ý của tầng lớp này.

Tầng lớp Balamôn và những người ở đẳng cấp trên luôn tìm mọi thủ đoạn để bóc lột người nông dân, đẩy người nông dân vào cuộc sống khốn khó và chịu nhiều bất công. Trong *Godan*, để có cuộc sống ung dung, đầy đủ về vật chất, tầng lớp tăng lữ Balamôn đã bóc lột người dân làng Bêlari bằng cách cho vay nặng lãi. Đatađin đã cho Hori vay 30 rupi với lãi suất là 3 rupi một tháng và sau khoảng chín tháng thì cả vốn lẫn lãi Hori phải trả lên tới 200 rupi. Ngoài ra, Đatađin tận dụng địa vị tầng lớp trên của mình được dân làng kính trọng, lợi dụng sự mê đạo và nỗi sợ hãi dai dẳng của người dân để kiếm thêm tiền từ công việc mới lái, tiền lễ trong các việc cưới xin, ma chay, những trò chữ bệnh phù thủy,... Pandi Nokê Ram thuộc đẳng cấp cao người Balamôn nhưng lại là viên quản lí cho nhà Rai Xahip, đã trở thành tên tay sai trung thành chuyên đi thúc nợ tá điền và là nỗi ám ảnh của người nông dân. Rai Xahip tìm mọi cách để bóc lột người nông dân, từ việc thu tô thuế đến các mảnh lời khác. Hắn thực hiện chính sách cai trị thâm độc để ngày càng bóc lột người nông dân được nhiều hơn: “Đun nhỏ lửa thì đồ ăn càng chín như. Kẻ giết người một cách êm ái thì càng đạt được kết quả nhanh hơn là giết người bằng thuốc độc” [4; 81]. Tầng lớp Balamôn là những người thừa hưởng những đặc quyền, đặc lợi trong xã hội và sẽ tiếp tục bóc lột người dân lao động với những luật tục. Người nông dân làm công trên những mảnh ruộng của địa chủ, chịu mọi vất vả nhưng chỉ được hưởng 1/6 hoa lợi. Ngoài ra, vào những ngày lễ hội, trong những buổi tiệc chiêu đãi quan to, người dân đều phải mang quà và tiền bạc cho địa chủ. Rai Xahip tin rằng những luật lệ, quy định của lễ giáo sẽ tiếp tục tồn tại, không dễ gì thay đổi: “Tôi tin rằng đời sống của nông dân chỉ có thể khá hơn không phải do những ý định nhân từ mà chính phải cho họ đất đai, coi đó như quyền lợi tự nhiên của họ. Bất một tay bạo chúa tự nguyện tự giác từ bỏ quyền lợi của họ là một đòi hỏi quá đáng. Mặc dầu tôi có những ý định tốt đẹp thật nhưng tôi chẳng thể từ bỏ quyền lợi của tôi được” [4; 81].

Niềm tin tôn giáo còn thể hiện ngay trong những quan niệm cổ hủ, lạc hậu đeo bám trong tâm hồn của mỗi người dân. Họ là những người mê tín, sùng đạo, tin ở Luật nhân quả và kiếp Luân hồi. Từ đời này sang đời khác, người dân làng Bêlari trong *Godan* luôn sợ cơn giận giữ của người Balamôn và sự chê trách của thánh thần nên họ không dám đấu

tranh mà phải cam chịu hết bắt công này đến bắt công khác. Bác Hori tin rằng những người thuộc tầng lớp Balamôn là đại diện cho thánh thần và những người thuộc tầng lớp dưới phải tuân theo ý kiến của họ: “Lời các cụ Panchayat là ý muốn của thánh thần. Tôi xin tuân theo mọi lời phán xử của các cụ. Nếu thánh thần đã muốn chúng tôi phải bỏ làng này thì chúng tôi phải tuân theo thôi”. Họ thụ động, bất lực, nhẫn nhục chịu đựng và phò mặc số phận. Khi bắt gặp kẻ ăn trộm hoa màu là người nhà của địa chủ, bác Hori cũng không dám lên tiếng: “Bác Hori lắng tai nghe. Ai thế nhỉ? Còn ai ngoài con gái lão chủ thuê hay vợ Pandi Nôkhê Ram nữa? Đến ăn trộm đồ chắc. Bác không hiểu sao những con người ấy lại bắt lương đến như thế. Họ sống sung túc, tiền bạc hàng đồng chôn ở dưới đất, ăn của đút, kiếm có vụ vụ cho hết người này đến người khác mà lại còn bần tiện tham lam dòm giở đồ của người khác. Tôi tẻ hơn nữa, bọn đàn ông không ra mặt mà lại sai đàn bà con gái đi ăn trộm. Danh giá của họ sẽ tiêu ma nếu bác bắt quả tang những mụ này. Nhưng thôi, đối xử thô bạo với một người đàn bà sao đành. Cứ để họ hái trộm cho thỏa thích. Nhớ lấy đây, các bà tai to mặt lớn, nhớ lấy nhé. Tôi nhắm mắt làm ngơ cho các bà ăn trộm đây. Muốn lấy bao nhiêu thì lấy đi, rồi rút” [4; 172]. Những luật lệ đã kìm kẹp con người trong nỗi sợ hãi quanh năm suốt tháng “cái gì trời đã định tất phải đến, không ai cưỡng được số mệnh”, tâm lý cam chịu và nhẫn nhục đè nặng lên người dân “trời đã bắt ta sống kiếp nô lệ thì cứ cam chịu chứ biết tính sao...” và “chúng ta đều là những người chôn rau cắt rốn ở cái làng này, bỏ đi sao được? Bu nó phải tuân theo lời các cụ. Chết còn hơn sống mà bị mang điều mang tiếng”, do đó “chúng ta không nên vứt bỏ đạo lý, gieo nhân thì hái quả” [4;187].

Những hành động của con người nơi đây luôn đặt tiêu chuẩn Đạo lên hàng đầu, ngay cả khi bị dồn đến đường cùng cũng không dám phản kháng vì sợ con giận dữ của thần thánh trừng phạt và tin rằng “Nếu Đạo của bác bảo làm thế thì bác cứ lấy”. Ngay cả khi con người có sự phản kháng, đấu tranh chống lại sự đè nén, áp bức cũng được giải thích đậm màu sắc tôn giáo. Khi Danya, vợ bác Hori, đứng lên bảo vệ quyền lợi của mình, phản kháng và chống lại sự bóc lột những đồng tiền mà gia đình bác chắt chiu, dành dụm được của quan cầm và các bộ lão, thì người dân nơi đây cho rằng bác được nữ thần Bavani phù hộ: “Lão cầm vừa định xích tay bác giai lại thì bác ấy đã cầu ngay nữ thần Bavani. Nữ thần đã thấu tình, truyền ngay sức mạnh cho bác, bác chỉ giật mạnh một cái, khóa xích ở tay chồng bật tung ran gay. Bác lẳng lơ cầm ngã lăn quay chiềng ra đất, xoắn lấy ria lão ta và ngồi đè sấn ngay lên ngực. Lão ta phải lạy van mãi bác ấy mới tha cho đây” [4; 169].

Những thành kiến tôn giáo đã tồn tại lâu dài trong đời sống của người dân Ấn Độ. Những quan niệm của tôn giáo, sự phân biệt đẳng cấp hết sức khắt khe trong quan hệ xã hội và hôn nhân trong đời sống người dân. Trong tình yêu và hôn nhân gia đình, sự phân biệt đẳng cấp đã tước đi quyền sống, quyền hạnh phúc của con người, đặc biệt là người phụ nữ. Theo sự phân chia đẳng cấp, người đẳng cấp trên không được có quan hệ yêu đương và hôn nhân với đẳng cấp dưới. Niềm tin tôn giáo với những quan niệm từ ngàn xưa và sự tự ý thức về đẳng cấp, trách nhiệm của mình đã trở thành yếu tố kìm hãm tình cảm của họ. Theo luật Manu, những người thuộc đẳng cấp hèn kém có quan hệ với những người đẳng cấp cao cũng không thể trở nên cao quý được. Ngược lại, những người thuộc đẳng cấp cao, nếu quan hệ với những người hèn kém sẽ trở nên hèn kém đi. Sự phân biệt đẳng cấp vô nhân đạo ấy cùng với những thành kiến tôn giáo đã khiến cho cuộc sống của người dân Ấn Độ rơi vào những hoàn cảnh éo le, ngang trái. Mối tình giữa Matađin và

Xêlya trong tiểu thuyết *Godan* không được đẳng cấp Balamôn và xã hội thừa nhận. Matađin là người thuộc tầng lớp Balamôn, còn Xêlya chỉ là cô gái làm thuê, làm mướn thuộc đẳng cấp thấp trong xã hội. Tình yêu của họ đã bị bức tường đẳng cấp ngăn cách. Cô không bao giờ được phép đụng đến đồ ăn thức uống của người Balamôn và không bao giờ được đi qua ngưỡng cửa nhà họ bởi họ sợ cô làm cho đạo của họ bị vấy bẩn: “Con Xêlya có bao giờ được đụng đến đồ ăn thức uống của chúng tôi. Có bao giờ nó được bước qua ngưỡng cửa nhà chúng tôi, không bao giờ!” [4; 385]. Họ nguy hiểm cho hành động sai trái của mình khi người Balamôn tăng tị với cô gái làm thuê ở đẳng cấp thấp đã có từ những ngày đầu trong lịch sử nhưng họ lại không chấp nhận tầng lớp này. Trong khi đó, bố mẹ Xêlya thì cho rằng: “Đã ăn ở với người Balamôn thì phải sống cho ra người Balamôn! Đã bôi xấu dòng giống làm thuê làm mướn nhà chúng tao thì sao mày lại cứ muốn giữ thân phận làm thuê làm mướn? Nhục nhã như thế thì đâm đầu xuống sông mà chết cho rảnh” [4; 390]. Xêlya đã vượt qua định kiến, sự ngăn cản của bố mẹ, dư luận xã hội để gắn bó với Matađin nhưng Xêlya bị chính cha con họ lợi dụng cả về thể xác lẫn tinh thần. “Matađin ngủ với người con gái tiện dân ấy nhưng không ăn thức ăn do tay chị nấu! Có lúc hắn ta thô bạo chửi thẳng vào mặt chị: “Mày không được đòi hỏi gì ở tao cả. Mày làm công, tao trả công cho mày. Mày muốn đem của cải của tao đi là không được. Nếu việc này không vừa ý mày thì đi tìm việc khác mà làm. Ở đây không thiếu người làm đâu” [2; 397]. Khi Matađin bị làm nhục, phải tới sông Hằng gột rửa tội lỗi của mình đã cảm thấy cái hư danh Balamôn tan thành mây khói. Dù cho anh có ăn năn đến đâu, có làm lễ hành hương nhiều thế nào thì đạo đã mất và tội lỗi không thể gột rửa. Matađin sẽ bị coi là phường tiện dân, không được phép đặt chân tới đền đài, không được đụng đến đồ ăn thức uống. Thời gian đã chứng minh cho tấm lòng của Matađin với Xêlya, dù bị ngăn cấm nhưng anh đã trở về túp lều của Xêlya bởi anh nhận ra bản chất của tầng lớp Balamôn và “anh chỉ muốn làm một người làm mướn thôi, không muốn làm người Balamôn. Tất cả những ai làm trọn đạo của mình là người Balamôn, những kẻ nào vi phạm đạo của mình đều là kẻ làm mướn” [4; 530].

Những luật lệ và định kiến về đẳng cấp trong xã hội đã khiến cho người phụ nữ không được sống với tình yêu của mình và chịu mọi sự khinh rẻ của xã hội. Thậm chí, những luật tục lạc hậu đã khiến cho người phụ nữ bị thay đổi tính cách. Goba và Julya không được sống đúng với tình yêu của mình. Goba không đủ bản lĩnh để đối diện với sự thật nên đã trốn đi bỏ mặc cho gia đình anh bị lệ làng lập phiên Panchayat và bị nộp phạt. Julya phải chịu sự kinh bỉ, xa lánh của mọi người và bị ngay chính cha mình là Bôla nguyên rủa: “Các bô lão xúi giục vợ chồng Hôri đuổi Julya đi. Bố Julya – lão Bôla nguyên rủa chị: Bây giờ tôi muốn tống nó đi khắp xóm cùng quê, cho nó đi ăn mày, bới ăn ở những đồng rác... Hàng bảy đời cũng chẳng thể gột rửa được nỗi nhục nhã mà đưa con gái xấu xa này gieo rắc rồi vào nhà tôi” [2; 399]. Danya là một người phụ nữ nông thôn xinh đẹp, hiền hậu nhưng “ách áp bức bóc lột làm tính cách của Danya biến đổi nhưng tấm lòng bác nhân hậu vị tha” [2; 400]...

3. Kết luận

Tiểu thuyết *Godan* của Prem Chand có thể xem là những bức tranh khá đầy đủ và tiêu biểu cho hiện thực xã hội Ấn Độ những năm đầu thế kỉ XX. Nhà văn Prem Chand đã bóc trần bản chất tàn ác của giai cấp thống trị, tầng lớp Balamôn, những quan niệm tôn giáo

lạc hậu, luật lệ hà khắc của chế độ đẳng cấp, sợi dây ràng buộc của những quan niệm truyền thống và cảnh sống khổ cực của người dân lao động Ấn Độ. Tinh thần sùng đạo với những hủ tục lạc hậu, nghi thức rườm rà của tôn giáo đã khiến cho con người trở nên mềm yếu, nhu nhược và thủ thủ tiêu sức phản kháng của người nông dân trước những áp bức, bất công. Tuy nhiên, niềm tin tôn giáo cũng đem lại tình yêu thương giữa người với người, sự trân trọng và giữ gìn những giá trị truyền thống, niềm tin và ước mơ về một cuộc sống tương lai tốt đẹp hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Cao Huy Đình, 1993. *Văn hóa Ấn Độ*. Nxb Văn hóa, Hà Nội.
- [2] Đỗ Thu Hà, 2015. *Giáo trình Văn học Ấn Độ*. Nxb đại học quốc gia Hà Nội.
- [3] Phan Thu Hiền, 1999. *Sử thi Ấn Độ - Mahabharata* (Tập 1). Nxb Giáo dục, Hà Nội.
- [4] Prem chand, 2000. *Godan* (Bùi Phụng, Bùi Ý dịch). Nxb Văn nghệ thành phố Hồ Chí Minh.
- [5] Cao Xuân Phổ, Trần Thị Lý (chủ biên), 1997. *Ấn Độ xưa và nay*. Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
- [6] Lương Duy Thứ, Phan Nhật Chiêu, Phan Thu Hiền, 1999. *Giáo trình đại cương về Văn hóa Phương Đông*. Nxb Thuận Hóa, Huế.
- [7] Lưu Đức Trung, 2009. *Văn học Ấn Độ*. Nxb Giáo dục, Hà Nội.
- [8] Lưu Đức Trung, Phan Thu Hiền, 2007. *Hợp tuyển Văn học Ấn Độ*. Nxb Giáo dục, Hà Nội.
- [9] Nhiều tác giả, 2004. *Từ điển văn học* (bộ mới). Nxb Thế giới.
- [10] Will Durant, 2013. *Lịch sử văn minh Ấn Độ*. Nxb Tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh.
- [11] <http://hocday.com/vn-hc-chu--2.html?page=7>
- [12] <https://www.studymode.com/essays/Munshi-Premchand-1765918.html>
- [13] <https://en.wikipedia.org/wiki/Godan>

ABSTRACT

Religious belief in godan novel of prem chand

Le Thi Bich Thuy

Academy of Culture and Development, Ho Chi Minh National Academy of Politics

Religion plays an important role in the life of every Indian; affects thought, action, psychology, sentiment, and deeply influences on political, philosophical, literary and artistic sense, customs and traditions, rituals, etc. Prem Chand's *Godan* novel reflects Indian social reality of the early Twentieth century with the customary laws of religion, class system, backward traditional conceptions, which have made the lives of working class people endure the hardships and injustice. *Godan* novel has contributed to the common voice in order to denounce the class system, religious conception and antiquated rites in the relationship of human, and in family marriage, which has deprived the right to life, freedom, equality, and happiness rights of human.

Key words: Religious belief, Godan, Prem Chand.